

kézteti. Erre börtönbe vetik és minden kigondolható kínzással rá akarják bűni, hogy tagadja meg hitét. György makacsul ragaszkodik vallásához és oly hősiességet tanusít, hogy Alexandra császárné szívében megrendülve, a keresztény hitre tér. Rémitően felbőszül erre Dioklezián és a máris agyonra kínzott vitézét 303 április 23-ikán lefejezteti. Lecsendesedik azonban a morajló tenger, a hullámok elsímúlnak, a császár ugyanis súlyos betegségbe esik, testi fájdalma az Isten ujjára s megérdemlett bünhődésre emlékezteti, mért is a keresztények üldöztetésével felhagy, sőt később még Szt.-György sírja fölé pompás templomot is emeltet. A keresztények helyzete ekként György vértanui halálával tehát teljesen jóra fordul és a vértanu sírjára maga a császár emelteti azt a templomot, melyben a szabad vallásgyakorlat legelőbb biztosítva van. Ezért tehát méltán rendelt az egyház ünnepet Szent György vértanúságának évnapjára, mikor is annyian zarándokoltak sírjához, hogy tiszteletére később magában Konstantinápolyban még öt templomot emeltek. A szentföldre zarándokoskodó buzgó keresztények a Szent Györgyhöz címzett templomokat bejárva, esodálattal hallgatják a nagy vértanuról szóló „prédikációkat“ s lelki világuk merészen csapongó képzetének s babonás hiedelmeikkel még jobban kiszíneve a hallottakat, már nem is „ördögi esáb felett diadalmaskodó“, hanem valóságos sárkánnyal viaskodó esodalovagnak képzeltek s mondakörükben — Augusta császárnéről is megemlékezve — egyszerre készen volt a szörnytől megszabadított királyhölgy meséje; mivel pedig „Szent János titkos jelenései“ szerint a gonosz léleknek sárkányalakja van, azért tehát Szent Györgyöt is egy rémitő sárkánnyal harezoló lovas vitéz alakjában örökíti meg.

Krenedits Ferencz.

A vándorpatkányról.

Köztudomású dolog, hogy a vándorpatkány (Mus decumanus Pall.), ez az ember körül annyira elterjedt vérengző kis állat, különösen az apróbb szárnyasoknak veszedelmes ellensége.

S egyszerre csak ismét kiszakadt a száján az a fájdalom, szívet átjáró bődülés, mely hosszú sivalkodássá torzulva, reesegeve hangzott be a pusztá csöndjébe, elhalóan, lassan, egészen a majsai határig.

A kapások újra felegyenesedtek a dülő rendek közül s kaszáikat nyélre állítva fordultak a hang felé, mely szomorúan, kérlelő hívásként járta át bensőjüket.

De a szarvastehen bögését odafenn a hegyek között levő erdőben nem hallhatta meg többé az ő kis ünökéje.

Hajnal pirkadt még a Mátra-aljban, midőn még emlőjén feküdt a kis borjú.

Őt döfötte fejével s csemesegtette szájába tejét.

Mikor a kúrtszó hallatszott, felriadt és csak azt vette észre, hogy két nagy eb marcangolja az orrát.

Kis borja megriadva futott alá a lejtőn. Ott látta még a sűrűben egyszer felszökni, azután gyors egymásutánban két dőrejt hallott. Akkor furódott a golyó testébe.

Most alkony közelg, ugyanazon napnak alkonya s négy megyén keresztül törtette, itt pihen az Alföld déli szegélyén.

Ha pihenni hagynák!

De az idegen vidék is telve ellenséggel.

A nyöszörgőn elhangzó bögésre a Sinka-tanya felől neki, iramodnak a gulyásgyerekek s furkóbotjaikat magasan tartva, nagyokat is hujángatva lebzselnek a menekülő szarvastehen pihenője felé.

S a meggyötrött nemes állat, mintha mély megvetéssel, rezignáló lemondással be akarná várni támadóit, újból lehajtja

Azt is tudja minden jó gazda, hogy a mely épületbe egyszer megfészkelte magát, onnét kiirtani igen nehéz és ha tyúkok, galambok, vagy más házi szárnyasok vannak a közelben, ezeket bizony jól megtizedeli. De az, hogy kint a határban, távol minden emberi laktól is akadjon az ember vándorpatkányra, még pedig *tömegesen*, az bizonyára ritkább, bár szokása a vizek mentén felütni tanyáját, de ez inkább csak afféle stáció a vándorútjában, melyet rövid idő múlva ismét otthagy.

Egy ilyen patkánytanyát, mely azonban számtalan lakója révén valóságos patkányvárosnak is beillik, fedeztem fel a nyáron vadászterületemen.

Két kisebb erdőt egy körülbelül fél kilométer hosszú, keskeny lapos köt össze. A lapos közepén egy, csak pár év előtt újból kiásott, de azért rendszeren csak kevés vizet tartalmazó árok húzódik, melyet a nyári hónapokban szívesen keresnek fel egyes vadkacsák, szárcsák, vízi tyúkok, két-három pár pedig ott is szokott költeni.

Egy juliusi napon estefelé néhány kacsát akartam löni, miért is a laposra mentem, remélve, hogy itt találok egypárat. Az árok, jó fele hosszában, vén fűzfákkal van mindkét oldalán szegélyezve, itt azonban kacsá sohasem szokott mutatkozni, azért csak ott léptem az árok szélére, ahol a fűzfásor végződik. Innentől kezdve az ároknak belső falai sajátságos képet nyújtanak: sűrűn egymás mellett egészen rostává változtatják azok a lyukak, melyek, ameddig a szem ellát, az árok mindkét oldalát ellepik.

Az árokpартnak ez a különös, rögös alakzata már rég felkeltette kíváncsiságomat, de mindez ideig nem tudtam magamnak semmi bizonyosságot szereznem, csak gyanítottam, hogy valami állatnak lakóhelyeit képezi.

A nap épen leáldozófélben volt és én csendesen mentem végig az árokpартon, mikor egyszerre, alig öt lépésnyire, a part oldalában egy rög mellett, egy kis állatot láttam mozogni. Nem tudtam kivenni, hogy micsoda, hát odalöttem, mire az találva, a vízbe hemperedett. Mikor egy fűzfagalylal az eviczkélő állatot kihalásztam, kitünt, hogy egy jókora patkányt löttem. 30—40 lépéssel odább menve, a vizen látok valamit sebesen keresztül úszni, szintén pár lépésnyire tőlem; a vízi levelek miatt ezt sem láttam jól

fejét a fák mellett elhúzódo árok gyepes, virágos hús partjára. Hadd boruljon hát fátyolos szemekre az éjszaka.

Merengéséből egy hatalmas botütés riasztja fel s a sajtó fájdalomra felszökik a menekülő fektéből s tekintetével nekifordulva ellenségeinek, megrázza fejét s levált délnek a sík pusztába hatalmas szökésekkel.

A gulyásgyerekek, mint előbb a juhászok kutyái, egymáson bukfencyeznek át s a rémállattól megiszonyodva, elképedt félelemmel tartanak vissza a tanyához.

A síkon azután jó darabig nem akadt többé ellenségre a megsebzett menekülő.

Olykor megállt az árnyéktalan pusztaságban, megszagolta a gyepet s szaglászva lépett egy-kettőt maga körül.

Mintha valamit keresett volna. Az éhség kínozza, de jobban a szomszóság. Már beállhatott a sebláz.

Azután, hogy a szikkadt avaron nem talált enyhületére semmit, még egyszer hátra fordult éjszaka, ama táj felé, honnan a hegyek hús aljából, lombos erdők éjszakai árnyából ide lemenekült a szemvakító napsugárral káprázó pusztaságba. Újra hívta a borját. S várt a feleletre. Hörögve, tompán, lassan kinyújtott nyakkal várta a választ. Azt az ismerős hangot, mely máskor megszólalt közelében. S mintha látta volna lázas képzelődésével az ünökét feltetszeni valahol közelében, szakgatott horkolással futott egy darab utat visszafelé.

Azután újból leütötte szügyébe fejét s megállt.

Talán azon gondolkozott, hogy jobb lesz visszatérnie ama tájakra, az otthona édes földjére, honnan kiüldözték. Szimatolt

és először azt hittem, hogy fiatal kacsá, de jobban szemügyre véve láttam, hogy ez biz szintén egy jól megtermett patkány, melyet egy lövéssel meg is állítottam.

Most már alaposan kezdtem hinni, hogy a sűrűn egymás mellett álló lyukak az itt tömegesen tanyázó patkányok lakóhelyét képezik és ezt a hiedelmemet csak megerősítette az, hogy még azon este, a keresett kacsák helyett, a partoldalban három patkányt lőttem és vagy hat már észrevettem, mielőtt megláthattam volna és besurrant lyukába. Másnap kiásattam néhány lyukat és majd mindenikben találtam vadkacsá- és szárcsa-maradványokat, nemkülönben saját felfalt társaiknak emészthetetlen részeit.

Persze, látván, hogy vízi szárnyas vadjainknak mily veszedelmes és nagy számú ellenségével van dolgom itt, erélyesen hozzáfogtam a pusztításukhoz. Mindjárt másnap reggel, az előző napon felállított, minden különösebb gond nélkül egy kis béldarabbal ellátott tányérvasban egy vén példányt találtam s az esti razzsiánál is a másvilágra küldtem néhányat. Csak most, hogy naponként estefelé végigmentem az árokparton, tűnt fel, mily tömegesen vannak ezek a vérengző

rablók. Amint figyelmesen kémelve, az árokparton mentem, majd minden 10 lépésnyi távolságban surrant be egy-egy a lyukába, vagy, — ha ezt elég gyorsan nem cselekedte — puszkám örökre megakadályozta szándékának kivitelében.

Azelőtt inkább csak a reggeli vagy délelőtti órákban jártam a laposba, mikor a patkányok nem mutatkoztak, de úgy látszik, hogy este annál élénkebbek. Villámgyorsan szaladnak a rögös, meredek partoldalán idestova s ilyenkor nem könnyű őket eltalálni; a vízben ügyesen, gyorsan úsznak, de úgy vettem észre, hogy bujni nem tudnak, mert néha egészen közről láttam, hogy a vízen úszó mily kétségbeesett erőfeszítéssel igyekezett elérni a partot, de azért mindig a víz színén maradt.

Hogy így több puszkaport használtam el rájuk, mint a vadkacsákra, az nem csoda és még sem tapasztaltam — bár ezenkívül még tányérvassal is fogtam sokat — hogy valami nagyon megfogytak volna. Vagy nagyon szaporák, vagy annyi van — ami mellett a tömérdek lyuk is bizonyít — hogy erélyes irtóháborúm dacára sem tűnt fel nagyon a kevesbedésük.

Ifj. Bartal Aurél.

VADÁSZAT.

Ott, ahol a halmos Zsitvavölgyet a formás lédeczi és kosztolányi hegyek fojtják el és a hova a hatalmas Tribecs 829 méter magasságból tekint le kisebb testvéreire, megindult az erdő fejedelmei között a létért való küzdelem. Szeptember 15-ike van! A szarvas-szívekben megrezzen valami s ezt nemcsak az erdő fejedelmői hallják meg, hanem az erőtől duzzadó hang betöltvén a völgyeket, kilométerekig elhullámozkodik. E pillanatban csendes az erdő; nem zavarja azt semmi! Nem

banom! Legalább háborítatlanul gyönyörködhetem a hasadó hajnalban, az ébredő természet bájos változataiban. Mily leírhatatlan szép is volt a kelő naptól megvilágított Ghymes vára, a Forgách grófok ez ősi, most már végkép elhagyott fészke. A dűledező, omló sziklafalak oly ifjú, oly üde fehérségben tündököltek a reggeli fényben, mintha századok előtti napokat élénék. Az emberi képzelet még a régmúlt idő daliás alakjait is odarajzolja s szinte látja a páncéllal fedett lovast a tüzes mén hátán, mely alig várja, hogy tuskön-bokron száguldjon vitéz urával.

A csatlósok egész serege nyüzsög a vár tágas udvarán, míg végre megjelenik a vár büszke ura, karján szép hitvesével. A trombiták harsognak, fegyve-

a légben, mintha a nyomokat keresné, melyek oda visszavezérlelnék.

De az idegenben nem találta meg többé a saját nyomaikat sem.

Majd újból reszketés fogta el testét, mintha sajdulni érezné volna mély sebet s eszébe jutott a fegyverdörej, az ón, mely beléje furdott.

S az iszonyat ösztönével fordult megint meg útjában s ügetve vándorolt tovább a menekülő a pusztán alá.

A pusztá is elmaradt mögötte. A falu határához közel érkezett. A baromkút közelében haladt. Sebe égett, nyelve kilógott szájából s olykor prüszkölő köhéscseléssel rázkódott meg.

De amint a vályuban megérezte a vizet, lelkendező sietéssel iramlott annak s bemártva száját a hús vízbe, nagyokat nyelt abból.

Ott látták ismét a csodát, az állatot az alföldi népek. S látták, amint jóllakva a vízből, egyszerre nagyot vágódott a baromkút vályuja mellett.

Hozzáléptek; eleintén tartózkodva, majd bátrabban. Fejét elnyújtotta a vályu alá, addig, míg hatalmas szügyei azt beengedték. Zihált s lágýéka mint fújtató járt sebesen. Szemeiről olykor fel-

emelte pilláit s nézett velök szánalmat keltő, lágy, borús tekintetével a körülötte állókra.

Közel volt a falu. Hirtelen elterjedt a hír ott benn a csodaállatról, mely nem tudni honnan vetődött a baromkúthoz.

Kijött az egész falu népe a látványra. S körben állottak a haldokló szarvastehen mellett.

Meg-megkopogtatták nyakát s a síma, lágy szőrön végig-huzogatták a bátrabbak kezeit.

A menekülő megint újból éledni kezdett. Maga alá szedte lábait s ülve szimatolt előrenyújtott fejjel.

A közös ménest eresztette be a csikós épen a faluba. Oda lépett ő is s kezében egy pányvával azt tervezte, hogy bizony ő hurokra fogja az állatot s bevezeti a helység házára.

A szarvas felneszelt az ellenséges mozdulatra. Hirtelen feltorpant fektéből s nagyot rúgva, átszökte a vályut s nyöszörgő böggéssel nekifordult Pusztaszernek.

Mintha sejtette volna, hogy ott nemesebb, hozzább illő

halál várja. Nagyot néztek az uradalmi emberek az erdőszere másnap reggel, hogy az szarvast terített le a vadaskert külső sövénye mellett. S találgatták, honnan jött a menekülő?

Kisteleki Ede.

